

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

**ПРОДОВОЛЬЧА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА
В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ:
ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ**

*присвяченої 125-річчю Національного університету
біоресурсів і природокористування України*

**Секція 4. Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни
та глобальних викликів**

**25 травня 2023 року
Київ, Україна**

Організатор конференції:

Національний університет біоресурсів і
природокористування України

Продовольча та екологічна безпека в умовах війни та повоєнної відбудови: виклики для України та світу: мат. Міжн. наук.-практ. конф., секція 4: Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни та глобальних викликів (м. Київ, 25 трав. 2023 р.). Київ, 2023. С. 358.

Матеріали конференції подано в авторській редакції.

У збірнику подано результати обговорення актуальних проблем, перспектив і шляхів забезпечення продовольчої та екологічної безпеки в умовах війни, плану відновлення України, сталого розвитку світу в контексті глобальних і регіональних викликів, трансформації суспільства та формування нової парадигми розвитку.

Редакційна колегія:

Ніколаєнко С. М. (відповідальний редактор), Кваша С. М., Кондратюк В. М., Ткачук В. А., Шинкарук В. Д., Барановська О. Д., Баль-Прилипка Л. В., Братішко В. В., Глазунова О. Г., Гриценко І. С., Діброва А. Д., Євсюков Т. О., Каплун В. В., Коломієць Ю. В., Кононенко Р. В., Васишин Р. Д., Мельник В. І., Остапчук А. Д., Отченашко В. В., Рудик Я. М., Ружило З. В., Савицька І. М., Тонха О. Л., Цвіліховський М. І., Яра О. С.

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

**ПРОДОВОЛЬЧА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ
ВІДБУДОВИ: ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ**

*присвяченої 125-річчю Національного університету біоресурсів
і природокористування України*

Секція 4. Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни та глобальних викликів

Відповідальний за випуск: **Отченашко В. В.**

© НУБіП України, 2023.

УДК 75(084.11)(477.411)
МУРАЛИ У МІСЬКОМУ ПРОСТОРИ ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ТА
ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ СЬОГОДЕННЯ – МИСТЕЦТВО ЧИ СОЦІАЛЬНА
РЕКЛАМА?
(на прикладі сучасних муралів Києва)

Пузыренко Я. В., кандидатка філологічних наук, доцентка (puzyrenko@nubip.edu.ua)
Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

В усі часи мистецтво вважалося дієвим засобом формування громадської думки. Адже не дарма правителі намагалися оточити себе митцями.

Київські мурали нікого не залишають байдужим, адже не помітити їх в різних районах Києва просто не можливо. І останнім часом увага громадськості до них не спадає, їх широко обговорюють в різних масмедіа та соціальних мережах. Проте, такі дискусії не завжди обмежуються обговоренням «подобається – не подобається», адже користувачів соцмереж та месенджерів залучають також до вибору ескізу майбутнього муралу, як-от зробив забудовник ЖК «Лебединий» [1]. У цій ситуації голос науковців-культурологів, мистецтвознавців та митців залишається практично не поміченим і фахова спільнота виявляється відстороненою від прийняття таких важливих для життя міста рішень.

Одна з найбільших проблем полягає в тому, що чи не в переважній більшості київських муралів нехтуються художні особливості монументального живопису: «виразність, лаконічність композиції та малюнка, різноманіття просторових побудов, значні кольорові маси, співмірність архітектурного простору та врахування точок сприйняття» [2]. Це визнається і констатується в роботах, присвячених муралам, зокрема і київським. Так, О.Є.Голуб зазначає: «Муралі попри значні розміри не завжди можна зарахувати до монументального мистецтва з його характерними узагальненими формами, величними й піднесеними за настроєм. Натомість частіше бачимо ніби випадкову мить, зафіксовану фотографією, або збільшену ліричну листівку, тому нерідко муралі називають масштабними малюнками» [3]. Тобто, робота, станкова за своїми художніми особливостями, просто збільшується до велетенських розмірів і механічно переноситься на площину будівлі, що призводить до негативних наслідків, як-от: «міський простір ніби зменшується, оскільки набуває рис квартирності, у перспективному скороченні вулиці розмір зображення втрачає значення» [3].

У цьому контексті варто згадати думку видатного архітектора Ле Корбюзьє про те, що «організація простору виступає як реально важливий художній феномен. Пробудження естетичної емоції є особливою функцією простору», «простору, що дарує людині дивосвіт естетичної насолоди» [цит. за 4]. Отож, з огляду на викладене вище можна сказати, що київські муралі загалом не виконують такої функції.

Іншою серйозною проблемою київських муралів, яка, на нашу думку, потребує опрацювання та осмислення, є їхнє «змістове наповнення», тобто тематика зображення. У науковій літературі відзначається соціальна спрямованість сучасних муралів, які привертають увагу до нагальних проблем сьогодення. Ось, наприклад, промовиста назва роботи Лоліної Н.А. «Мурал - мистецький виклик соціальним та екологічним проблемам сучасного суспільства». Авторка зазначає, що «великі площини привертають увагу – тому не

використовувати їх для змін до кращого у свідомості сучасників, було б не оправданою розкішшю, чим в повній мірі і користуються митці-муралісти» [5].

Проте, на нашу думку, це твердження дискусійне, адже відбувається підміна понять. Позаяк муралі є формально творами монументального мистецтва, тобто розраховані на тривале «експонування» - якщо не на віки, то на десятиліття, то і тематика їх має бути відповідна і не повинна зводитися до соціальної реклами, а тим більше до комерційної, як це подекуди буває.

Крім того, слід зважати на психологічні аспекти сприйняття муралів, які людям доводиться бачити день у день. Особливо це стосується тих, які експлуатують гострі соціальні проблеми, як-от муралі на станції метро «Осокорки», або справляють гнітюче враження через спотворення пропорцій та темні кольори, як-от мурал «Стриж» на масиві Ново-Біличі.

Зважений підхід до відбору ескізів стінописів, який має здійснювати затверджена на міському рівні комісія із фахівців, дозволить врегулювати це питання та усунути кон'юнктуру складову.

Перелік посилань

1. Результат конкурсу в Лебединому <https://lebedyniy.com.ua/ua/news/rezultat-konkursu-v-lebedynomu/> (дата звернення: 30.09.2021).

2. Складенко Г. Я. Монументальний живопис // Енциклопедія Сучасної України: електронна версія [веб-сайт] / гол. редкол.: І.М. Дзюба, А.І. Жуковський, М.Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2019. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=69201 (дата звернення: 30.02.2023)

3. Голуб О. Є. Мурал // Енциклопедія Сучасної України: електронна версія [веб-сайт] / гол. редкол.: І.М. Дзюба, А.І. Жуковський, М.Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2020. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=70272 (дата звернення: 30.02.2023)

4. Литовченко Н. Віхи історії України у сучасному монументальному живописі / Н. Литовченко // Актуальні проблеми мистецької практики і мистецтвознавчої науки. - 2015. - Вип. 7. - С. 16-22. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apmpmn_2015_7_5.

5. Лоліна Н.А. Мурал - мистецький виклик соціальним та екологічним проблемам сучасного суспільства / Н. А. Лоліна // Інноваційні культурно-мистецькі аспекти в сучасній картині світу: зб. матеріалів доп. учасн. V Міжнар. наук.-практ. конф. (11-13 вересня, 2019 р.). - Херсон : ХНТУ, 2019. - С. 35-37.